

Een goed begin

Basiscursus Nederlands: taal – normen & waarden – tips

Docentenhandreiking

Sinem Scheuerer, Tanja Holzhey (Intertaal)

Beste docent,

Een goed begin is een handelingsgerichte leergang Nederlands speciaal ontwikkeld voor vluchtelingen en migranten zonder enige voorkennis van het Nederlands. De leergang biedt stof voor zo'n 100 lessen à 45 min.

Een goed begin gaat uit van situaties uit het dagelijks leven, zoals een bezoek aan de huisarts en contacten met officiële instanties.

Vertalingen in het Arabisch, Engels, Frans, Farsi en Tigrinya vergemakkelijken de communicatie in de les en ontlasten u als docent. De vertaalde instructies helpen de cursisten de opdrachten te begrijpen, waardoor ze snel met de vreemde taal aan de slag kunnen gaan. De vertalingen maken het mogelijk dat ook het thema normen en waarden zonder opgeheven vingertje in de lessen kan worden geïntegreerd.

De vertalingen staan op:

<https://media.intertaal.nl/nederlands/een-goed-begin/>

Meer hulpmiddelen voor in de les:

- [10 toetsen + oplossingen](#)
- [oplossingen bij het tekst- en werkboek](#)
- [tweetalige glossaria: Nederlands-Arabisch, Nederlands-Engels, Nederlands-Farsi, Nederlands-Frans en Nederlands-Tigrinya](#)
- [afbeeldingskaarten van het onderdeel *Woord en beeld*](#)
- [woordkaarten](#)
- [poster met instructies](#)

Een goed begin! 10 beginselen voor in de les

- 1 Om de cursus Een goed begin goed te laten beginnen, is het belangrijk om aandacht te besteden aan de sfeer in de les. Zorg voor een vertrouwde en positieve lessfeer waar de cursisten zich op hun gemak voelen. Door opgelopen trauma's hebben veel vluchtelingen veel last van concentratie- en motivatieproblemen. Bejegen de cursisten met veel geduld en uiteraard respect en probeer niet te hoge eisen aan hen te stellen.
- 2 Praat langzaam, gebruik veel gebaren en herhaal zo veel mogelijk. Het is de bedoeling dat de les ontspannen verloopt, de cursisten plezier beleven bij het leren en dat het groepsgevoel centraal staat.
- 3 Neem de tijd voor de introductie van de woordenschat. Nieuwe woorden worden in *Een goed begin* altijd eerst beluisterd en gelezen en dan pas nagesproken. Het aantal woorden is bewust laag gehouden, maar het kan afhankelijk van de grootte van de groep en de voorkennis van de cursisten individueel worden uitgebreid.
- 4 Stimuleer de cursisten zoveel mogelijk om te schrijven, zodat ze gewend raken aan de spelling. Waarschijnlijk loopt de voorkennis van de cursisten zeer sterk uiteen (andersgeletterdheid). Gebruik het onderdeel *Woord en beeld* voor differentiatie. Gebruik zelf losse letters als u iets op het bord schrijft.
- 5 Geef de cursisten zoveel mogelijk ruimte om Nederlands te spreken, corrigeer de fouten omzichtig en met begrip. Geef de cursisten complimentjes bij progressie, benadruk de positieve en geslaagde aspecten en, niet de problemen – vooral bij de afsluitende opdrachten (taken) aan het einde van elke les.
- 6 Sommige dialoogelementen spelen in het dagelijks leven een grote rol. Het is raadzaam dat de cursisten die uit hun hoofd kennen. Oefen die minidialogen zorgvuldig met de cursisten en herhaal de uitdrukkingen, zo dat elke cursist ze uit zijn hoofd kent.
- 7 In de *Uitspraaktraining* aan het eind van elke les worden belangrijke begrippen en uitdrukkingen nog een keer doelgericht geoefend. De cursisten oefenen geleidelijk van woord via zin naar dialoog het woordaccent en de zinsmelodie, omdat die essentieel zijn voor een begrijpelijke uitspraak. Neem de tijd voor deze oefeningen en maak het belang duidelijk van het kloppen van het accent door enkele woorden en zinnen te zeggen en mee te kloppen. Overdrijf gerust en laat zien hoe het kloppen helpt om het ritme en de zinsmelodie van een vreemde taal aan te leren. Naast het accent en de melodie kan hier eventueel ook de uitspraak van bepaalde klanken worden geoefend. In de docentenhandreiking staat per les vermeld aan welke klanken of klankparen aandacht kan worden besteed.
- 8 Grammatica staat in *Een goed begin* niet op de voorgrond. Het is de bedoeling dat frases (chunks) in hun geheel worden aangeleerd. Basale grammaticaonderwerpen staan in de bijlage. Gebruik geen moeilijke grammaticale begrippen of ingewikkelde uitleg. In deze leergang komen de cursisten alleen terloops in aanraking met onbekende grammaticastucturen.
- 9 Leer de cursisten het gebruik aan van (serieuze) woordenboeken. Die vaardigheid is essentieel voor latere inburgeringscursussen en taallessen. Laat zien hoe een woordenboekartikel is opgebouwd en wat de afkortingen betekenen. Indien de cursisten over smartphones met internettoegang beschikken, kunt u ook online-woordenboeken aanbevelen.
- 10 De tips in elke les zijn uitsluitend bedoeld om zelfstandig te worden gelezen. Als er behoefte aan is en het qua taalbegrip mogelijk is (bv. via Engels), is het raadzaam om de cursisten de mogelijkheid te geven voor gedachte-uitwisseling mogelijk te maken. Neem daarbij de rol in van neutrale cultuurbemiddelaar en begin geen politieke of levensbeschouwelijke discussies. Mochten er conflicten ontstaan tussen cursisten, probeer dan te bemiddelen zonder de rol van hulpverlener aan te nemen. Wijs cursisten eventueel op instanties waartoe ze zich kunnen wenden met problemen.

Veel succes en veel plezier!

A Het alfabet

Leerdoel: Ik kan mezelf voorstellen en mijn naam spellen.

Benodigdheden: audio's, papier voor naambordjes

Tips voor de les: Schrijf aan het begin van de les *Welkom* op het bord en begroet de cursisten. Moedig de cursisten aan hun vertalingen erbij te zetten.

Behandel de **oefeningen 3-5** in kleine stappen, zoals aangegeven in het boek. Neem de tijd voor het inoefenen van de uitdrukkingen *Mijn naam is ...* en *Wat is jouw naam?* Schrijf de relevante uitdrukkingen op het bord zodat ze de hele les door goed zichtbaar zijn. Laat de cursisten in **oefening 7** meerdere keren het alfabet herhalen.

In **oefening 11** (= taak) vragen de cursisten elkaar naar hun naam en gebruiken daarbij het alfabet. Die oefeningen zijn bedoeld voor de onderlinge kennismaking en om te laten zien dat beweging en communicatie bij het leren wenselijk zijn.

B Ik ben ...

Leerdoel: Ik kan iemand begroeten en mezelf voorstellen met mijn voor- en achternaam.

Benodigdheden: audio's, lichte bal

Tips voor de les: Herhaal het alfabet aan het begin van de les en vraag wie zijn naam wil spellen. Iemand anders kan de letters op het bord schrijven.

Let in **oefening 3** erop dat de cursisten alle varianten oefenen als ze zichzelf voorstellen.

Houd er rekening mee dat sommige cursisten zich bij **oefening 9** (= taak) niet op hun gemak voelen. Forceer niets, zodat de oefening leuk blijft en de cursisten vrij durven rond te lopen. Kennismaken/Begroeten is natuurlijk ook mogelijk zonder elkaar een hand te geven. In aansluiting op deze oefening kunnen de cursisten laten zien hoe mensen elkaar in hun cultuur begroeten.

C Hoe gaat het met je?

Leerdoel: Ik kan vragen hoe het met iemand gaat en zeggen hoe het met mij gaat.

Benodigdheden: audio's, muntjes, kaarten, draadjes wol

Tips voor de les: Na dit onderdeel kan een vrije oefening worden gemaakt om het gebruik van *jij/je* en *u* te oefenen: de cursisten schrijven hun naam (voor- en achternaam) op een papiertje – bv. *Alek Makeba* – maken er een draadje wol aan vast en hangen het om hun nek. De cursisten lopen in het leslokaal rond en begroeten elkaar. Als iemand zegt: *Meneer Makeba, goedemorgen!*, dan antwoordt de ander *Goedemorgen meneer / mevrouw!* Als hij *Hallo/Hoi/Dag Alek!* zegt, dan is het antwoord bv. *Hallo/Dag/Hoi David!* Mogelijke variaties zijn *Hoe gaat het, Alek?* of *Meneer Makeba, hoe gaat het met u?*

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan het klankpaar **a – aa** (korte en lange a).

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** de woorden *naam* en *middag* en uit **uitspraakoefening 4** de zin *Wat is uw naam?* Lees het klankpaar voor. De cursisten herhalen het klankpaar klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden/de zin één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord/de zin klassikaal en dan individueel.

A Waar kom je vandaan?

Leerdoel: Ik kan met iemand over mijn/zijn afkomst praten en mezelf voorstellen.

Benodigdheden: audio's, lichte bal, wereldkaart (of wereldkaart voor in het boek), dobbelstenen

Tips voor de les: Schrijf in **oefening 2** de landen en steden op het bord die relevant zijn voor uw cursisten. Laat de cursisten de landen en steden in klassikaal verband herhalen en let daarbij op de klemtoon van de woorden. Schrijf de zinnen *Waar kom je vandaan?* en *Ik kom uit ...* op het bord en neem de tijd om ze in te oefenen.

Schrijf na **oefening 6** de enkelvoudsvormen van het werkwoord *komen* op het bord. Oefen de twee werkwoordsvormen met de dobbelsteen (■ + ■ = ik, ■ + ■ = jij/je, ■ + ■ = hij / zij).

Oefening 9 (= taak) is een rollenspel. De cursisten komen in tweetallen naar voren, stellen elkaar voor en laten op de wereldkaart zien waar de ander vandaan komt. Let erop dat de cursisten hun aantekeningen uit **oefening 5** gebruiken.

B Welke talen spreekt u?

Leerdoel: Ik kan zeggen welke taal/talen ik spreek.

Benodigdheden: audio's, snoepjes (evt. zonder gelatine)

Tips voor de les: Maak de cursisten in **oefening 8** ervan bewust hoeveel talen ze al spreken en hoe ze elkaar daardoor kunnen helpen.

Beëindig dit deel met een zoete beloning. Neem snoepjes mee. Elke cursist krijgt drie snoepjes. Hij/Zij houdt de snoepjes een voor een omhoog en geeft bij elk snoepje informatie over zichzelf – *Mijn naam is ... / Ik kom uit ... / Ik spreek ...* – en eet de snoepjes op (uiteraard alleen als de cursist dat wil).

C Getallen

Leerdoel: Ik kan mijn telefoonnummer geven en het nummer van iemand anders opschrijven.

Benodigdheden: audio's, smartphone

Tips voor de les: Neem de tijd om de getallen in te oefenen en gebruik gerust meer oefeningen, zoals een getallendictee.

Getallendictee: de cursisten werken in tweetallen. Beide cursisten schrijven tien getallen op. Vervolgens dicteren ze elkaar de getallen. Ten slotte kijken ze samen de getallen na.

In **oefening 9** (= taak) wordt er een nieuwe cursuslijst gemaakt. Op die manier oefenen de cursisten belangrijke woorden en zinnen uit de eerste twee lessen.

Indien er geen bezwaar is bij de cursisten, dan kan de cursuslijst gefotografeerd en naar alle cursisten geappt of gemaïld worden.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan het klankpaar **e – ee** (korte en lange e) en de sjwa-klank (ə).

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** de woorden *komen* (sjwa), *spreeken* (lange e) en *zes* (korte e) en uit **uitspraakoefening 7** de zin *Ik spreek Frans en Nederlands?* Lees het klankpaar voor. De cursisten herhalen het klankpaar klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden/de zin één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord/de zin klassikaal en dan individueel.

A In het lokaal

Leerdoel: Ik kan vragen hoe een voorwerp heet en belangrijke dingen in het leslokaal benoemen.

Benodigdheden: audio's, gekleurde kaartjes, post-its

Tips voor de les: In deze les leert de cursist de lidwoorden te associëren met een vaste kleur. Dit principe wordt in het hele boek aangehouden. Stimuleer de cursisten om zelfstandige naamwoorden altijd met het bijbehorende lidwoord en de daaraan gekoppelde kleur te leren.

Breng beweging in de les en laat de cursisten na **oefening 6** of aan het einde van deze les de volgende oefening doen: neem twee gekleurde kaartjes met daarop de bepaalde lidwoorden mee naar de les (zie **oefening 4**) en hang de kaartjes op aan twee muren in het leslokaal. De cursisten lopen rond. Noem een zelfstandig naamwoord zonder lidwoord. De cursisten lopen naar de muur met het juiste lidwoord. Herhaal de oefening met alle nieuwe zelfstandige naamwoorden uit deze les en herhaal de oefening ook in de volgende lessen.

B Thuis

Leerdoel: Ik kan met anderen over mijn droomhuis praten.

Benodigdheden: audio's

Tips voor de les: Het onderwerp wonen is voor sommige cursisten wellicht een lastig onderwerp, omdat ze geen woning hebben, maar in een opvanglocatie of azc wonen. Daarom is het raadzaam de woordenschat rond *wonen* aan de hand van het concept droomwoning te oefenen.

Als aanvulling kan **oefening 5** met de zelfstandige naamwoorden van het A-deel worden gemaakt. (*Dat is een boek. Het is mooi. / Dat is mooi.*).

C Waar woon je?

Leerdoel: Ik kan met anderen over mijn woonplaats en mijn mailadres praten.

Benodigdheden: audio's, ballon

Tips voor de les: Begin de les met een warming-up met een ballon. De cursisten staan in een kringetje. Gooi de ballon de lucht in en roep de naam van een cursist. Die cursist slaat de ballon zo dat hij in de lucht blijft en roept de naam van een andere cursist enz. Het is de bedoeling dat de ballon niet de bodem raakt.

Herhaal ook de getallen tot 20 en laat de cursisten voorwerpen in het lokaal tellen, zoals tafels, pennen, ramen, schrijfblokken ...

Na **oefening 6** kennen de cursisten in principe de vervoeging van de regelmatige werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd. Schrijf de complete vervoeging op het bord of verwijst naar **p. 127** in het boek.

Na **oefening 8** kunt u samen met de cursisten een visitekaartje van de talenschool maken.

Laat de cursisten tot slot een eigen visitekaartje maken naar het voorbeeld in **oefening 8**. Snelle cursisten die eerder klaar zijn, lopen rond en helpen de anderen.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan het klankpaar **o - oo** (korte en lange o).

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** de woorden *woonkamer* en *klok*, uit **uitspraakoefening 2** het woord *postcode* en uit **uitspraakoefening 5** de zin *Ik woon in Rotterdam*. Lees het klankpaar voor. De cursisten herhalen het klankpaar klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden/de zin één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord/de zin klassikaal en dan individueel.

A Hoe oud ben je?

Leerdoel: Ik kan zeggen hoe oud ik ben en wanneer ik geboren ben.

Benodigdheden: audio's

Tips voor de les: Misschien hebben sommige cursisten niet direct door hoe **oefening 3** werkt. Laat aan de hand van een voorbeeld zien hoe een kettingoefening werkt. Als de cursisten weten wat ze moeten doen, kan de oefening iets moeilijker worden gemaakt: elke cursist onthoudt de maanden waarin zijn voorgangers jarig zijn. Hij noemt de maanden allemaal op en zegt ten slotte de maand waarin hij zelf jarig is.

Als voorbereiding op **oefening 11** kunnen de cursisten in **oefening 7** de geboortedata van hun medecursisten noteren. Wees erop voorbereid dat sommige cursisten hun precieze geboortedatum niet kennen.

Verjaardagen zijn in Nederland belangrijke feestdagen. Maak de cursisten bekend met Nederlandse verjaardagsrituelen. Als een cursist jarig is: feliciteer hem, zing een verjaardagsliedje, versier eventueel het lokaal of neem een klein cadeautje mee. Of trakteer de groep op uw eigen verjaardag.

B Gehuwd, wat betekent dat?

Leerdoel: Ik kan eenvoudige formulieren begrijpen en invullen. Ik kan het vragen als ik iets niet begrijp.

Benodigdheden: audio's, formulier in PowerPoint/op papier o.i.d., woordenboeken

Tips voor de les: Speel, indien nodig, de audio bij **oefening 1** meerdere keren af. Kopieer het formulier in PowerPoint en corrigeer de oefening samen met de cursisten. Als u geen computer/beamer/whiteboard tot uw beschikking hebt, kunt u het formulier ook kopiëren, printen en handmatig invullen.

Leg uit dat de cursisten in **oefening 4** in plaats van Engels hun moedertaal kunnen gebruiken.

C Wat voor werk doe je?

Leerdoel: Ik kan zeggen wat voor werk ik doe en waar ik werk.

Benodigdheden: audio's, woordenboeken, kaartjes

Tips voor de les: Schrijf ook hier belangrijke zinnen, zoals *Wat voor werk doe je?* / *Wat bent u van beroep?* op het bord, zodat iedereen ze goed kan zien.

In **oefening 2** achterhalen de cursisten welke beroepen er in de groep voorkomen.

Bij **oefening 4** kunnen de cursisten met papier en pen door het lokaal lopen en de beroepen van de medecursisten opschrijven. Vervolgens kunnen ze een overzichtje maken met de beroepen en het aantal cursisten dat dit beroep uitoefent.

In **oefening 6** krijgen de cursisten voor het eerst een korte leestekst. Laat de cursisten de tekst eerst zelfstandig lezen en dan in tweetallen onbekende woorden opzoeken. Vervolgens kunnen één of meer cursisten de tekst voorlezen en kan er met elkaar over woordenschatkwesties worden gepraat.

Als alternatief voor **oefening 8** en **oefening 9** kunnen de cursisten hun blogs op kaartjes schrijven en dan op de muur hangen. Dan lopen ze door het lokaal, lezen de blogs en stellen elkaar vragen zoals in **oefening 9**.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan de tweeletterklank **oe**.

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** de woorden *hoe* en *beroep* en uit **uitspraakoefening 4** de zin *Wat voor werk doe jij?* Lees de klank voor. De cursisten herhalen de klank klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden/de zin één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord/de zin klassikaal en dan individueel.

A Het lichaam

Leerdoel: Ik kan lichaamsdelen benoemen.

Benodigdheden: audio's, *oefening 1* in PowerPoint/op papier, woordenboeken, chocola/snoep, posters (A3)

Tips voor de les: Voordat u met *oefening 1* begint, kunt u de lichaamsdelen bij uzelf aanwijzen. Zet *oefening 1* met oplossingen in een PowerPoint of op een papiertje en corrigeer met z'n allen de oefening.

Splits de groep voor *oefening 3* in twee groepjes. Een cursist komt naar voren en wijst naar een lichaamsdeel. De anderen moeten zo snel mogelijk het juiste woord zeggen. Elk goed antwoord levert een punt op. De groep die als eerste tien punten heeft gescoord, heeft gewonnen en krijgt als prijs chocola/snoep.

U kunt de zelfstandige naamwoorden ook met het *lidwoord-muur-spel* oefenen (p. 5 in de handreiking; p. 31 in het boek).

Voeg bij de strategieën voor het leren van de zelfstandige naamwoorden met lidwoord nu ook het meervoud toe op de lidwoordkaartjes.

In *oefening 7* tekenen de cursisten in twee- of drietallen een lichaam op een A3-papier of maken ze een collage. Met behulp van een woordenboek schrijven ze andere lichaamsdelen op de poster. Ze presenteren de poster aan de groep.

B Bij de huisarts

Leerdoel: Ik kan zeggen wat er met mij aan de hand is.

Benodigdheden: audio's, kaartjes, kleurpotloden

Tips voor de les: Na *oefening 1* kan er een gebarenspeel worden gedaan: een cursist beeldt met gebaren uit wat er met hem aan de hand is. De overige cursisten raden wat hij heeft. De boeken zijn dicht.

De cursisten kunnen *oefening 4* ook in de u-vorm spelen.

Elke cursist schrijft zijn dialoog uit *oefening 7* op een papiertje en hangt hem in het lokaal op. De cursisten lopen dan door het lokaal en lezen de dialogen van de anderen. Ze nemen een willekeurige dialoog van de muur en spelen die samen met een medecursist na. Belangrijk is dat alle dialogen goed leesbaar zijn.

Neem voor *oefening 8* voldoende kleurpotloden mee, zodat de cursisten hun huismiddel tegen verkoudheid kunnen tekenen en presenteren. Controleer en verbeter indien nodig met z'n allen de tips en maak een poster van alle huismiddelen.

C Wat kan ik voor u doen?

Leerdoel: Ik kan in de apotheek medicatie kopen. Ik kan bij de drogist vragen waar iets zich bevindt.

Benodigdheden: audio's, beeldkaarten

Tips voor de les: Na *oefening 1* kunt u ook beeldkaartjes gebruiken om de woordenschat klassikaal te herhalen. U laat een beeldkaartje zien en de cursisten zeggen het juiste woord. Wie het juiste woord noemt, mag het op het bord schrijven. Eventueel kan een andere cursist het woord spellen.

Zet de dialogen van *oefening 3* in de juiste volgorde op het bord. De cursisten kunnen de zinnen ook in de juiste volgorde opschrijven om ze te oefenen.

Na *oefening 5* kunt u een spelletje spelen ter ontspanning: de cursisten gaan in een rij staan (grijpen elkaars handen). U zegt: *We gaan naar voren, naar rechts, naar links, naar achteren*. Als de richtingen duidelijk zijn dan kunt u sneller gaan.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan de tweeletterklank *ui*.

Gebruik hiervoor uit *uitspraakoefening 1* het woord *buik* en uit *uitspraakoefening 2* en 4 het woord *luiers*. Lees de klank voor. De cursisten herhalen de klank klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord klassikaal en dan individueel.

A Eten en drinken

Leerdoel: Ik kan zeggen wat ik graag eet en drink.

Benodigdheden: mand met etenswaren, supermarktfolder, audio's, posters A3, eventueel kleurpotloden

Tips voor de les: Neem een mand met etenswaren en/of een aanbiedingsfolder mee naar de les. Laat de producten een voor een zien en zeg wat u zelf lekker vindt en wat u niet zo lekker vindt. Gebruik daarbij duidelijke gezichtsuitdrukkingen.

Oefening 4 is bedoeld om de nieuwe taalmiddelen toe te passen. Schrijf de zinnen *Wat vind je lekker?, Ik hou van ...* en *Ik vind ... lekker* op het bord, zodat de cursisten ze goed kunnen zien.

De cursisten maken de opdracht in kleine groepjes van à drie of vier personen. Elk groepje maakt een poster over wat het qua eten en drinken lekker vindt en presenteert het. Als er geen posters zijn, dan kunnen de groepen een voor een naar voren komen en hun 'woordjesegel' op het bord tekenen.

Na **oefening 6** kunnen de cursisten het onbepaalde lidwoord *een* en het ontkenningselement *geen* oefenen met bekende voorwerpen in het leslokaal: *Is dat een schrijfblok? Nee, dat is geen schrijfblok, dat is een boek.* Wijs de cursisten ook op de grammatica, p. 126.

B Boodschappen

Leerdoel: Ik kan de prijzen zeggen en een gesprek over boodschappen voeren.

Benodigdheden: audio's, supermarktfolder

Tips voor de les: Neem een aanbiedingsfolder van een supermarkt mee. Gebruik de folder om prijzen en de begrippen *duur* / *niet duur* te introduceren.

In **oefening 4** kruisen de cursisten alleen die zinnen aan die ze ook daadwerkelijk horen.

Uit **oefening 9** kunnen verschillen in eetgewoontes naar voren komen. Het maakt niet uit of die verschillen religieus of persoonlijk gemotiveerd zijn. Ontstaan er bv. discussies waarom de een wel en de ander geen alcohol drinkt, wijs er dan op dat iedereen dat zelf mag beslissen. Laat de cursisten **tip 14** nogmaals zelfstandig lezen.

C Eet smakelijk!

Leerdoel: Ik kan een lijst van ingrediënten maken en een etentje organiseren.

Benodigdheden: audio's

Tips voor de les: In **oefening 1** komen cursisten naar voren en schrijven 'Smakelijk eten' in hun eigen taal op het bord. Ze zeggen hun vertaling hardop en de groep herhaalt de uitdrukking. De ervaring leert dat dit voor een vrolijke en positieve sfeer in de les zorgt.

Als aanvulling op **oefening 10** kunnen de cursisten met de smartphone foto's opzoeken van hun lievelingsgerecht of dit tekenen en aan de groep presenteren.

Als afsluiting van deze les kan een gemeenschappelijk ontbijt, lunch of klein etentje in het lokaal plaatsvinden. De cursisten organiseren het zelf: wie neemt wat mee? enz. Het samen eten vergroot het gemeenschapsgevoel.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan de tweeletterklank *ei/ij*.

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** de woorden *eieren*, *ij* en *olijf*. Lees de klank voor. De cursisten herhalen de klank klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord klassikaal en dan individueel.

A Hoe laat is het?

Leerdoel: Ik kan begrijpen en vragen hoe laat het is.

Benodigdheden: audio's, kaartjes of kopietjes van **p. 13 docentenhandreiking** voor het maken van een klok, paperclips om wijzers vast te zetten, karton, schaar

Tips voor de les: Teken de klokken van **oefening 1** op kaartjes of op het bord. Leg de belangrijke zinnen en woorden uit aan de cursisten. Varieer eventueel met andere tijden dan de genoemde. U kunt ook kopietjes van p. 13 uit de docentenhandreiking gebruiken en samen met de cursisten klokjes maken. Met die klokken kunnen de cursisten in tweetallen aan elkaar vragen hoe laat het is enz.

In **oefening 5** veranderen de cursisten de dialoog van **oefening 4**. Drie tweetallen spelen hun dialoog voor de groep na.

B Mijn dag

Leerdoel: Ik kan vragen hoe laat iets begint en afgelopen is. Ik kan beschrijven hoe mijn dag eruitziet.

Benodigdheden: audio's, kaartjes

Tips voor de les: Schrijf de tijden uit **oefening 1** op het bord. De cursisten kijken hun antwoorden na.

In **oefening 4** vullen de cursisten de tijden in. Leg uit hoe een dag is ingedeeld. Vraag of dat in de landen van herkomst van de cursisten hetzelfde is.

Hier worden de scheidbare werkwoorden geïntroduceerd. Voorkom grammaticale begrippen. U kunt beter met gebaren en handelingen werken: imiteer met uw vingers een schaar die de werkwoorden doormidden knipt. Of pak twee kaartjes: op de een schrijft u het voorvoegsel *op*, op de ander *staan*. Wijs naar uzelf en zeg: *Ik sta op*. Laat dan zien dat hier de twee delen van het werkwoord van elkaar gescheiden worden door ze uit elkaar te halen.

De cursisten oefenen met de scheidbare werkwoorden: deel strookjes papier uit met daarop de infinitieven van de scheidbare werkwoorden (*tv-kijken* en *opstaan*). De cursisten knippen de werkwoorden door en maken een voorbeeldzin.

C Gisteren en vandaag

Leerdoel: Ik kan naar het verleden verwijzen en een kort cv maken.

Benodigdheden: audio's, agenda/kalender

Tips voor de les: Neem een agenda of kalender mee. Wijs op de dag van vandaag en zeg bv.: *Vandaag is het woensdag*. Wijs nu gisteren aan en zeg: *Gisteren was het dinsdag*. Doe hetzelfde met morgen. Schrijf de drie zinnen op het bord en maak duidelijk dat *was* voor de verleden tijd staat.

Gegevens in een cv hebben altijd ook betrekking op het verleden. Daarom leren de cursisten in **oefening 7** enkele belangrijke vormen uit de voltooid tegenwoordige tijd. Oefen met de cursisten de uitspraak van die vormen en wijs ze op de plaats van de werkwoorden.

Help de cursisten bij het maken van hun cv's in **oefening 10**. De cursisten kunnen hun cv ook op een A4'tje schrijven. Daarna kunnen de cv's worden opgehangen.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan het klankpaar **u – uu** (korte en lange u).

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** de woorden *lunch* en *muziek* en uit **uitspraakoefening 5** de zinnen *Hoe laat begint de cursus?* en *Om vijf uur*. Lees het klankpaar voor. De cursisten herhalen het klankpaar klas-sikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden/de zin één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord/de zinnen klassikaal en dan individueel.

A Openbaar vervoer

Leerdoel: Ik kan met het openbaar vervoer reizen en vragen stellen als ik iets niet begrijp.

Benodigdheden: audio's, website 9292.nl of een dienstregeling, smartphones

Tips voor de les: Leg uit wat de voorzetsels *met*, *op* en *naar* in die context betekenen. Gebruik eventueel het bord als cursisten het niet begrijpen: teken een poppetje in een auto op de weg. Aan het einde van de weg tekent u een gebouw. Zet er *Nederlandse les* boven. Wijs de beweging richting gebouw aan en zeg hardop: *naar de Nederlandse les*. Laat de cursisten die omschrijving als eenheid leren.

De cursisten kunnen aansluitend op **oefening 6** een dienstregeling opzoeken op hun smartphone, bv. 9292.nl of ns.nl. Of u projecteert de website 9292.nl of ns.nl aan de muur. Samen met de cursisten bepaalt u wat de bestemmingen zijn en de laat de cursisten de passende dienstregeling opzoeken.

B In de stad

Leerdoel: Ik kan de weg vragen.

Benodigdheden: audio's, **oefening 1** in een PowerPoint, per tweetal een dobbelsteen

Tips voor de les: Zet **oefening 1** in een PowerPoint en maak de oefening samen met de cursisten. De cursisten kennen waarschijnlijk al enkele plaatsen.

Oefening 5 maken de cursisten in tweetallen. Cursist 1 gooit met de dobbelsteen het vertrekpunt, cursist 2 gooit met de dobbelsteen de bestemming. De cursisten herhalen het spel en wisselen ook van rol.

Huiswerkopdracht: de cursisten maken voor **oefening 6** een foto van hun favoriete plek in de stad en laten die in de volgende les aan hun medecursisten zien.

C Passende kleding

Leerdoel: Ik kan over het weer praten.

Benodigdheden: audio's, kaartjes

Tips voor de les: Vertel aan het begin van de les over het weer. Hoe is het vandaag, hoe was het gisteren? Verduidelijk de beschrijvingen met gebaren.

In **oefening 4** overleggen de cursisten in tweetallen welke kleding bij welk weer past. Schrijf de belangrijke begrippen/zinnen op het bord: *Het is koud. Ik doe een jas aan.* Leg uit dat je kleding die je op je hoofd draagt *opdoet* en kleding die je om je nek draagt *omdoet*. Schrijf de bijbehorende zinnen (*mutts* en *sjaal*) op het bord.

In **oefening 6** leren de cursisten het fenomeen inversie kennen. Schrijf deze zinnen op het bord.

1 Het regent. In Groningen regent het.

2 Ik doe een trui aan. Thuis doe ik een trui aan.

Laat zien dat het werkwoord (hier: *regent*, *doe*) op de tweede plaats blijft staan. Ook het tweede deel van een scheidbaar werkwoord (hier: *aan*) blijft op zijn plaats staan. Laat zien dat het onderwerp voor of achter het werkwoord kan staan. Gebruik geen grammaticale begrippen, maar leg het op een speelse manier uit: zet twee zinnen uit het grammaticakadertje op in totaal negen kaartjes (zie voorbeeld 2 hierboven). Vraag zeven cursisten naar voren en geef aan elke cursist een kaartje. Nu gaan de cursisten zo staan dat twee juiste zinnen ontstaan. U kunt ook meer woordkaartjes maken om andere zinnen te maken, afhankelijk van het niveau van de groep.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan het klankpaar *i – ie*.

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 2** de woorden *iets* en *stoplichten* uit **uitspraakoefening 5** de zin *Ik ga op de fiets*. Lees het klankpaar voor. De cursisten herhalen. Lees vervolgens de woorden/de zin één voor één voor. De cursisten herhalen.

A Mijn gezin

Leerdoel: Ik kan over mijn gezin/familie vertellen.

Benodigdheden: audio's, eventueel foto's uit bladen

Tips voor de les: Nu pas worden de cursisten met het thema familie geconfronteerd. Dat is een bewuste keuze. Behandel dit onderwerp voorzichtig en houd goed in de gaten in hoeverre de cursisten hierover willen praten. Stop met dit onderwerp zodra u het gevoel hebt dat getraumatiseerde cursisten het er moeilijk mee hebben. Ga dan in **oefening 8** niet uit van het echte gezin / de echte familie, maar maak samen met de hele groep een stamboom van het gezin uit **oefening 6** om de woorden te oefenen.

B Wat vind je leuk?

Leerdoel: Ik kan vertellen over wat ik in mijn vrije tijd doe en ik kan een afspraak maken.

Benodigdheden: audio's, posters, woordenboeken

Tips voor de les: In **oefening 3** schrijven de cursisten op wat ze (niet) leuk vinden om te doen. Er kan een poster worden gemaakt van dingen die de cursisten (niet) leuk vinden om te doen. De cursisten kunnen de activiteiten tekenen of uit bladen uitknippen en opplakken. Met behulp van een woordenboek kunnen ze erbij zetten wat er op de afbeeldingen te zien is. Ten slotte presenteren ze wat wel/niet leuk vinden.

Laat de dialoog van **oefening 6** twee keer voorlezen. Let daarbij op de uitspraak. Na het B-gedeelte zouden de cursisten in staat moeten zijn om een afspraak voor het weekend te maken. Loop rond en doe mee.

C Mijn leven in Nederland

Leerdoel: Ik kan bepaalde informatie uit een complexe tekst halen. Ik kan een basaal gesprek voeren over mijn gevoelens en zeggen hoe vaak ik bepaalde activiteiten uitvoer.

Benodigdheden: audio's, foto's van **oefening 2** in PowerPoint

Tips voor de les: In **oefening 1** lezen de cursisten eerst scannend de drie korte teksten en raden waar die teksten zouden kunnen staan. Zet voor **oefening 2** de foto's in een PowerPoint. De cursisten maken **oefening 2** en **oefening 3** eerst in tweetallen en vervolgens kijkt de hele groep de antwoorden na.

In **oefening 5** luistert de groep naar een korte persoonlijke tekst over gevoelens. Speel de audio meerdere keren af en besteed aandacht aan de uitspraak van de woorden. In **oefening 6** schrijven de cursisten een vergelijkbaar tekstje en zetten er eventueel eigen emoji's bij.

Bereid het partnerinterview van **oefening 7** goed voor en schrijf voorbeeldvragen en -antwoorden op het bord of zet bij een zwakke groep alle vragen op het bord. Zet er eventueel ook andere vragen bij. Aan het einde van deze les zouden cursisten een medecursist moeten kunnen interviewen en de resultaten presenteren.

Uitspraaktraining

Besteed aandacht aan de tweeletterklank **ou/au**.

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 1** het woord **vrouw** en uit **uitspraakoefening 2** de woorden **ouders**, **auto** en **hou**. Lees de klank voor. De cursisten herhalen de klank klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens de woorden één voor één voor. De cursisten herhalen elk woord klassikaal en dan individueel.

Besteed aandacht aan de tweeletterklank **eu**.

Gebruik hiervoor uit **uitspraakoefening 4** het woord **leuk** en de bijbehorende zinnen. Lees de klank voor. De cursisten herhalen de klank klassikaal en dan individueel. Lees vervolgens het woord/de zinnen één voor één voor. De cursisten herhalen het woord/elke zin klassikaal en dan individueel.

A Op school

Leerdoel: Ik kan zeggen op welke school mijn kind zit. Ik kan mezelf of mijn kind afmelden.

Benodigdheden: audio's online, afbeeldingen van kinderen

Tips voor de les: Indien de cursisten nog te jong zijn of geen kinderen hebben, past u **oefening 3** aan. Neem afbeeldingen van kinderen/jongeren uit tijdschriften mee naar de les en verdeel ze onder de cursisten zonder kinderen. De cursisten vertellen over het kind op hun afbeelding. In plaats van *mijn kind* kunnen ze ook *het kind* zeggen.

Als de cursisten de dialoog in **oefening 7** in de juiste volgorde hebben gezet en gecontroleerd kunnen ze hem overschrijven. Zet de belangrijkste woorden en zinnen op het bord en geef de cursisten voldoende tijd om een vergelijkbare dialoog te maken aan de hand van een situatie uit **oefening 9**. Vervolgens spelen de cursisten hun telefoongesprek na.

B Daar ben ik goed in.

Leerdoel: Ik kan zeggen wat ik kan en een kort cv schrijven.

Benodigdheden: audio's, poster A3, woordenboeken

Tips voor de les: De cursisten leren het modale werkwoord *kunnen*. Schrijf het grammaticakadertje op het bord. Laat zien waar het modale werkwoord en de infinitief staan.

Oefening 4 kan ook in groepjes van drieën worden gemaakt. De cursisten maken een poster met de vaardigheden van de groep en presenteren die klassikaal.

In **oefening 5** en **oefening 6** staat een kort cv. Leg de afzonderlijke onderdelen goed uit en bied de cursisten hulp bij het maken van hun eigen cv in **oefening 7**. Cursisten zonder werkervaring leggen in het cv de nadruk op hun kennis en vaardigheden. Vervolgens hangen de cursisten hun cv's op in het leslokaal, lezen ze elkaars cv's en becommentariëren ze die.

C Nederlands leren met de media

Leerdoel: Ik kan een langere e-mail in het Nederlands begrijpen en over mijn mediagebruik vertellen.

Benodigdheden: audio's, woordenboeken

Tips voor de les: In **oefening 2** lezen de cursisten voor het eerst een langere tekst aan een stuk. Met z'n tweeën proberen ze de tekst te begrijpen. Daar gebruiken ze woordenboeken bij. Vervolgens kunnen vragen omtrent de woordenschat klassikaal worden besproken. Daarna wordt in **oefening 3** het tekstbegrip getoetst.

Oefening 5 kan ook in tweetallen of in groepen worden uitgevoerd en voor de hele groep worden gepresenteerd. Spoor de cursisten aan om over hun mediagebruik te praten, verzamel in de groep woorden over dit onderwerp en schrijf ze op het bord.

Gebruik **oefening 6** als uitgangspunt om de voordelen van het leren in groepen uit te leggen en help indien mogelijk bij het oprichten van een leergroepje Nederlands.

Belangrijke zinnen:

Sorry, mag ik iets vragen? Hoe laat is het?

Het is ... uur. / Het is half ... / Het is kwart voor ... / kwart over ... / Het is vijf voor ... / tien over ...

Ronde 1 en 2: cursist 1 zet de klok en vraagt hoe laat het is. Cursist 2 antwoordt.

vanaf ronde 3: cursist 1 noemt een tijd. Cursist 2 zet de klok.

